

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnieku savienības, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātņu akadēmijas laikraksts

16 (120)

1996. gada 21. oktobris

VĀCIJAS UN LATVIJAS ZINĀTNIEKU KOPĪGAIS SEMINĀRS

14. un 15. oktobrī Lielupē, Zinātnes namā notika Vācijas un Latvijas zinātnieku kopīgais seminārs «Kooperācija zinātnē un tehnoloģijā», kurā tika runāts par iespējām sadarboties fizikā, matemātikā, ķīmijā un ķīmijas tehnoloģijā, kā arī medicīnā. LZA prezidents T. Millers informēja vācu kolēģus par zinātni reglamentējošiem likumiem mūsu valstī, augstākās izglītības un zinātnes valsts ministrs P. Cimdiņš iepazīstināja ar kardinālām izmaiņām, kādas ministrija paredzējusi gan augstskolām, gan zinātnieku kolektīviem, kuri jau tā ir sarukuši trīskārt. Atzīmējais lielo studentu skaitu [45 800, kas ir 183 studenti uz 10 000 iedzīvotājiem], ministrs tomēr atzina, ka studentu sagatavošana tikpat kā nav saistīta ar Latvijas tautas saimniecību. Arī bijušie Zinātņu akadēmijas institūti nespēj uzturēt savu infrastruktūru, tādēļ pazeminās pētījumu iespējas un kritīs to līmenis. Viņš demonstrēja tabulu, kur uzrādīts zinātnieku skaits dažādos (ne tikai bijušajos ZA) institūtos, kur zinātnieku skaits ir sākot no 3 līdz pāri simtam. Pie tam šie institūti, arī ar mazo zinātnieku skaitu, galvenokārt barojas no valsts kases. Savukārt augstskolās ir maz profesoru, tiem ir lielas slodzes, kas pazemina pasniegšanas līmeni, nemaz jau nerunājot par kaut kādu zinātnisko darbu. Tad nu divus vājos saliekot kopā, ir gaidāms kaut kas liels un stiprs — Eiropas līmeņa universitātes. [To P. Cimdiņa kungs nenoliedza, ka tehniskais bruņojums un kvalifikācija institūtos tomēr ir stipri augstāka.] Kardināli mainīsies augstskolas, kuras Latvijas brīvvalsts laikā tik vien ir izdarījušas, kā atbrīvojušas no ideoloģijas, būtiski nemainot bij. Padomju Savienībā iedibināto studentu apmācības modeli. «Šaubos, vai piecas pastāvošās Latvijas universitātes tiešām ir universitātes, un vai piecas privātas augstskolas atbilst stingriem kritērijiem», teica ministrs, tādēļ 1997. gada ziemā augstskolas tiks reformētas, pastiprinot studiju zinātniskumu, paplašinot profilu, atsaucoties no daudzām šaurām disciplīnām. Universitātē daudzas specialitātes jāpārveido pilnīgi no jauna, it īpaši humanitārās un sociālās. Pārmaiņas gaidāmas arī zinātnē. Tās jau ir iesāktas ar institūtu izvērtēšanu un rekomendācijām iekļauties LU, RTU vai LLU sastāvā [tiek demonstrēta tabula ar 18 institūtiem un 468 zinātniekiem, kā arī ar «adresēm», uz kuriem tie tiek nosūtīti].

Latvijas Medicīnas akadēmijas rektors J. Vētra informēja par akadēmiju un tās studiju bāzi, kā arī par jau ilgstošo sadarbību ar vācu kolēģiem praktiski gandrīz visās medicīnas apmācības un pētniecības jomās. J. Vētra pastāstīja, ka medicīnas zinātnē attīstas ne tikai akadēmijā, bet pētnieku grupas strādā arī Latvijas Universitātē (Biomedicīnisko pētījumu centrs u. c.), Rīgas Tehniskajā universitātē (biomateriālu pētniecības grupa Ķīmijas tehnoloģijas fakultātē u. c.), arī medicīnas zinātniskajās iestādēs, kam paredzēta integrācija ar Medicīnas akadēmiju (Kardioloģijas institūtā, Klīniskās un eksperimentālās medicīnas institūtā) un valsts pašvaldību veselības aprūpes iestādēs, kur tiek izstrādāti atsevišķi pētnieciski projekti (Onkoloģijas centrā, rehabilitācijas centrā «Vaivari», Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcā). Prof. J. Vētra neuzskatīja to par

tragēdiju, ka daudzi medicīnas zinātnieki devušies darbā uz ārzemēm. Tieši otrādi, viņi nodrošina nepastarpināto saiti ar jaunākajām ārzemju atziņām un metodēm. Stendu referātos Latvijas mediķi rādīja savu kopējo darbu ar vācu mediķiem, iepazīs ar viņu sasniegumiem un sadarbības iespējām, kas tika detalizētāk iztirzātas gan vēlākajos referātos, gan sekcijas nodarbībās.

J. Stradiņš [viņa referātu par zinātnes attīstību Latvijā un vācu, galvenokārt vācbaltu, lomu tajā ļoti augstu novērtēja vēlāk runājošie Vācijas pārstāvji], oponentojot ministram, teica, ka Latvijas zinātnieku skaits sarucis nevis trīskārt, bet piecreiz. Jau 1994. gadā Latvijā bija vairs tikai 1415 aktīvu zinātnieku, no kuriem dabaszinātnes pētniecības institūtos ar zinātni bija nodarbināti ap 700, taču graduēto kopskaits bija pāri par 6000. Tātad no tā vien var redzēt, cik aizgājuši biznesa struktūrās vai citā darbā, pilnīgi pamezdami zinātni, kā arī emigrējuši uz ārzemēm. Tā kā jauni cilvēki izvairās no zinātnes ceļa, tad pēc desmit gadiem visa Latvijas zinātnē būs pensionēta. Taču šī, tiesa, stipri pārspīlētā Latvijas zinātnes nākotnes vīzija, nebūt nenozīmē, ka jau šodien zinātnē Latvijā būtu tik nevarīga, kā tas šķiet ministram. Pēdējā gadā tā ir reprezentējusies ar vairāk nekā tūkstoš referātiem starptautiskās konferencēs un ārzemju publikācijām. Neiebilstot pret reformas nepieciešamību, J. Stradiņš aicināja līdz ar ūdeni neizliet bērnu — zinātniskās skolas, kas vienīgās var mūs pasargāt no trešā emigrācijas viļņa, kas aizņestu mūsu talantīgāko jaunatni. J. Stradiņš pajautāja uz to, ka arī Vācijai mēs esam ne mazāk interesanti kā Vācija mums, jo Baltija vienmēr ir bijusi Vācijas, Eiropas, vispār Rietumu kultūras garīgā daļa. Pie tam, ja Krievija aizies pa demokrātijas ceļu, mēs sava ģeogrāfiskā stāvokļa un situācijas izpratnes ziņā varam kļūt par koordinatoru starp šīm divām valstīm.

Vācijas Izglītības, zinātnes, pētniecības un tehnoloģijas ministrijas koordinācijas ar Austrumeiropu biroja pārstāvis Dr. G. Lauterbahs, stāstot par savu biroju, informēja, ka tas ir tieši atbildīgs par sadarbību ar Viduseiropas, Austrumeiropas un bijušās Padomju Savienības valstīm. Kaut arī Vācijā ir samazināts zinātnes finansējums, tomēr pastāv iespējas, kā saņemt materiālu atbalstu KOPĪGIEM pētniecības projektiem ar jau nosauktā reģiona zinātniekiem ar nosacījumu, ka projekta iesniedzējs ir Vācijas puse, kas arī garantē, ka sadarbības partneri ir pietiekami solīdi un uzticami. Vācijā ir vairāki fondi, pie kuriem var vērsties pēc atbalsta, it īpaši, ja pētījumi skar arī Vāciju interesējošas tēmas — jūras pētniecību, veselības aizsardzību, biotehnoloģiju utt. Šie fondi atbalsta 23 speciālās programmas, kuru sarakstu Dr. G. Lauterbahs solījis atstāt. Ja naudas pieprasījums nav pārāk liels, tad šādu projektu atbalstīšana tiek izlemta pat ļoti ātri. Katrā projektā, ko iesniedz Vācijas pētniecības organizācija un kas atbilst valsts interesēm, ir kādi uzdevumi, kurus var tālāk dot saviem ārzemju partneriem, galvenokārt no Austrumeiropas un Viduseiropas. Tādēļ svarīgi ir savlaicīgi atņemt šos vācu sadarbības partnerus, kuri mūs tālāk iesaista savos projektos. Patī ministrija ik gadus paredz

zināmas summas zinātnieku apmaiņai — ne pārāk ilgiem komandējumiem uz Vāciju, kā arī vācu zinātnieku braucieniem uz Austrumiem, pie tam nebūt nav obligāti nepieciešama paritāte (50% : 50%), parasti Austrumeiropas zinātnieki uz Vāciju brauc vairāk nekā vācieši pretējā virzienā. Nelaime tikai tā, ka šos līdzekļus izmanto diezgan ātri. Ar pētniecības darbu finansēšanu ministrija nenodarbojas, izņēmuma gadījumā varētu runāt par aparātūras iegādes apmaksu.

Pētniecības projektu ilgums ir 2—3 gadi, pa to laiku tie jābeidz un jānodod citiem tās pašas lielās programmas ietvaros. Referentam bija līdz paraugi, kādiem šiem pieteikumiem jāizskatās. Vēl runātais atzīmēja, ka ir speciāla atbalsta programma bijušo sociālistisko valstu plānveida tautsaimniecības pārejai uz tirgus ekonomiku; tāds, piemēram, varētu būt arī projekts, kā pasargāt zinātni no sabrukuma, ja, protams, šī projekta iesniedzēja ir Vācijas institūcija, kas grib palīdzēt Latvijai. Lielākā daļa līdzekļu no šāda projekta nāk par labu ārzemju partneriem, bet pieteikuma iesniedzējam tomēr jābūt vācu pusei.

Mūsu zinātniekiem vērtīga bija arī jaunākā informācija par ES zinātnes atbalsta programmām, piem., INCO COPERNICUS. 1977. gada martā būs jauns projektu konkurss. Iepriekšējais beidzās šī gada februārī, un tajā no 2000 pieteikumiem tika atbalstīti 200. Drīzumā ceram saņemt sīkiskus datus par jauno konkursu, bet jau šodien ir zināms, ka tiks atbalstīti kopīgie projekti veselības aizsardzībā, epidemioloģijā, nenukleārās enerģijas (renovētā, ģeotermālā, biomasas u. c.) tehnoloģijas izstrādē, lauksaimniecības produktu pārstrādes tehnoloģijas, industrijas modernizēšanas u. c. jomās. Iespējams, ka komisija šīs nozares sašaurinās vēl vairāk, lai novērstu pārāk lielo pieteikumu skaitu, no kura grūti izvēlēties atbalstāmos. 60 miljoni vācu marķu nav mazā summa, kas atvēlēta šim konkursam. Valstis, kas nav ES locekles, projektu pieteikumus nevar iesniegt pašas, bet jāatrod divi partneri no ES valstīm.

Ne mazāk interesanta bija Vācijas vēstniecības Latvijā programmu koordinatora R. Lemena uzstāšanās, kurā viņš informēja par Vācijas valdības konsultāciju programmām Austrumeiropai un konkrēti Latvijai. Vācijas valdība atbalsta uzņēmumus, kuri savā darbībā ir paredzējuši zinātnes un tehnoloģijas progresu. Runātais ļoti augstu novērtēja Koksnes ķīmijas institūta piedāvājumu šī reģiona koksnes resursu izmantošanā. Par tiem interesējas gan Holande, gan Anglija, gan Vācija, kas vēlētos jau līdzšinējo sadarbību arvien vairāk intensificēt. R. Lemena kungs aicināja Latvijas valdību no savas puses nesamazināt ieguldījumus starptautiskās sadarbības programmās, jo katra sadarbība prasa materiālus resursus no abām pusēm.

Pēc pārtraukuma uzstājās gan viesi, gan mūsu zinātnieki par atsevišķām fizikas, ķīmijas un medicīnas nozarēm. Pēc plenārsēdes darbu turpināja sekcijas. Semināra laikā bija iespējams iepazīties ar daudziem interesantiem stendu ziņojumiem.

Z. KIPERE

EIROPAS VALODU ATLANTA REDAKCIJAS SĒDES RĪGĀ

Latviešu valodnieki jau vairāk nekā divdesmit gadus piedalās plašā starptautiskā pētījuma — Eiropas valodu atlanta — veidošanā. Šai atlantā būs atspoguļota visu Eiropas valodu leksika — atbildes uz 670 jautājumiem, kas aptver visdažādākās parādības: dabu, dzīvniekus, augus, cilvēku un tā darbības veidus, kā arī materiālās un garīgās kultūras jēdzienus. Šie nosaukumi rāda arī to daudzveidību vienas valodas robežās, jo ietver dialektos sastopamos leksiskos, fonētiskos un gramatiskos variantus. Latviešu valodu, piemēram, pārstāv priekšmetu un parādību nosaukumi no 36 Latvijas punktiem, kas aptver raksturīgākās izloksņu grupas. Visi nosaukumi, kas doti speciālā starptautiskā transkripcijā, ar noteiktām zīmēm atbilstoši lielās Eiropas kartēs, kur tādējādi iezīmējas arī valodas parādību areāli — valodu kopīgās un atšķirīgās īpatnības. Katrai kartei pievienoti plaši komentāri, kas attiecīgās leksēmas grupē pēc semantiskās motivācijas. Tādējādi atklājas ne vien vārdu lingvistiskās īpatnības, bet arī to saistījums ar kultūras vēsturi, vietējiem apstākļiem un tradīcijām, ar tautas domāšanas veidu. Tā kļūst redzams, ka, piemēram, tikai latviešu valodā Ziemassvētku nosaukums saistās ar zīmi, kurpretim daudzās citās valodās motivācija saistās ar Kristus vārdu, dzimšanas jēdzienu vai tml.

Ik gadus kādā no Eiropas valstīm notiek redakcijas padomes sēdes, kurās pārrunā iespējamai sagatavotās kartes un to komentārus. Šogad sēžu rīkošanas kārtā bija pienākusi Latvijai, un redakcijas sēdes notika Rīgā un Jūrmalā no 20. līdz 22. septembrim.

Sēdes tika izskatīts atlanta 6. sējuma materiāls. Plašāk tika analizēti to karšu materiāli, kas saistīti ar jēdzieniem *zemene*, *spogulis*, *mīkla* un *pasaka*. Dr. Rīta Kaprini (Caprini, Itālija) aplūkoja dažādās valodās lietotos nosaukumus jēdzienam, ko latviešu valodā pazīstam kā *zemeni*. Te konstatējamas vairākas semantiskas resp. etimoloģiskas grupas, piem., 'zemes oga', 'sarkanā oga', 'mīksta oga', 'lapsu oga', 'smaržīga oga' u. tml. — atšķirīgi katrā valodā. Dr. Sirke Sārinena (Somija) referēja par jēdzienu *mīkla* un *pasaka* etimoloģisko motivāciju. *Mīklas* jēdziena izteikšanas pamatā Eiropas valodā mēdz būt saknes, kuras saistītas ar nozīmēm 'at-rast', 'satvert', 'zināt', 'saprast', 'jautāt', 'uzzināt', 'lauzīt galvu' u. tml., *pasakas* nosaukumam citās valodās atbilst sēmas 'vārds', 'stāstīt', 'vēci cilvēki', 'atmiņa' u. tml. Kā sena tautas garamantu nosaukumus te nemēdz izmantot svešvārdus.

Dr. Natālija Donadze (Krievija) iepazīstināja ar kartes *spogulis* komentāru. Arī te dažādās valodās vērojama

atšķirīga semantiskā motivācija — saistījumā ar jēdzienu un lat. vārdu *speculum* un tā variantiem, ar lat. *mirare* 'mirdzēt', ar lat. *glacia* 'stikls', kā arī ar 'actm', 'otru seju', 'skaistumu', ar mistiku u. c. sēmes.

Plašāka diskusija izraisījās sakarā ar prof. A. Veinena (Wejnena, Holande) izvirzīto jautājumu par vārda *vīnis* un *ritenis* karti (vai latv. *rāts* un vācu *Rad* ir vienas cilmes vārdi?).

Eiropas valodu atlanta redakcijas vadītājs prof. Mario Alinei (Itālija) iepazīstināja ar sagatavotā rakstu krājuma iespēšanas gaitu — tajā būs plašāki apraksti par visām Eiropas valodu grupām, un šis darbs Romā nāks klajā jau šogad.

Latviešu valodas institūts, kurš, būdams sanāksmes saimnieka lomā, centās viesus iepazīstināt iespēju robežās arī ar Latvijas kultūru un dabu, var būt gandarīts par viesu atzinīgajām atsauksmēm par labo darba organizāciju un arī par iespēju iepazīt tuvāk zemi un tautu, kuras valoda ir mūsu kopīgā darba daļa.

A. BLINKENA,
Eiropas valodu atlanta Baltu valodu departamenta prezidente

«KAS AR MUMS TAGAD NOTIKS?..»

INSTITŪTU PĀRSTĀVJU TIKŠANĀS AR
AUGSTĀKĀS IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES
VALSTS MINISTRU PĒTERI CIMDIŅU

Šķiet, ka viena no vislielākajām nelaimēm, ko 50 padomju gadi ir sekmīgi panākuši, ir nepārtrauktā bailu un nedrošības atmosfēra. «Ja agrāk mūs baidīja ar čekū, tad tagad baida ar reformām,» teica V. Hausmanis, tā raksturodamas noskaņojumu savā institūtā pēdējo mēnešu laikā. Institūtu izvērtēšana, kas, kā P. Cimdiņš teica, lielā mērā bija atkarīga no tām ziņām, kādas institūti paši par sevi sniedza, nezin kāpēc izraisījusi daudz negatīvāku rezonansi nekā dāņu ekspertīze, kas bija daudz pāvīrāka. Ir jau gan zināms, kāpēc. No tās vistiešākā mērā izriet institūtu nākotnes izredzes — vai iekļūt nacionālā zinātnisko centru (vēl gan neviens nezina, kas tie tādi būs un kādi tie būs) elitē, vai nonākt (kā vairākums) zem integrācijas asfaltra un praktiski zaudēt savu identitāti lielajā universitātes konglomerātā. Tiesa, Cietvielu fizikas institūts, Biomedicīniskais studiju un pētniecības centrs un vēl daži citi, kas jau ir iejūtušies Universitātē, jo vai nu tur radušies, vai labprātīgi un savlaicīgi integrējušies, par sejas zudumu nezina. Taču lielam lielais vairošs patlaban nesaredz milzīgās steigas jēgu un mērķi, un bez skaidra mērķa nojausmas un darbības mehānisma, kā šo mērķi sasniegt, plašs lauks paveras aizdomām, baumām, nedrošībai un, gala rezultātā, bailēm. Vēl jo vairāk, ja nav skaidrs pašas Universitātes nākotnes veidols un tās reformas ir tepat deguna priekšā, kaut gan P. Cimdiņš Ministru Kabineta iesniegto dokumentu televīzijā konsekventi nosauca kā ministrijas pārdomu augli nevis reformu priekšlikumu.

P. Cimdiņš mērķi centās formulēt īsi — uzlabot Universitātes kvalitāti, jo bez tās nebūs arī zinātnes kvalitātes nākotnē. Pretjautājums — vai tas jādara, zinātni sagraujoši? Ka ceļš uz to ir labi iesākts, liecina arī arvien krītošais zinātnes finansējums no valsts budžeta, kas 1997. gadā draud palikt 1995. gada līmenī, jo netiek ievērota pat inflācija. Kā teica I. Knēts, jau piemēnētā augstākā izglītība, kuras vārdā tiek reformēta zinātne, ir vistiešākā veidā saistīta ar zinātni, ko diemžēl mūsu parlamentārieši nesaprot. Eiropas valstis zinātnē dod 3,5—4,5% no sava nacionālā kopprodukta, mēs — 0,37%. Pat Krievija ir atvēlējusi 0,8%. Ir pieņemta starptautiska rezolūcija vērsties pie Eiropas Sa-

vienības vadības un lūgt, lai valstis, kas pretendē uz iekļūšanu Eiropas Savienībā, zinātnē atvēlētu vismaz 1% no nacionālā kopprodukta.

Cik viegli var manipulēt ar skaitļiem, pierādīja tas, ka patsvarā zemajam nacionālā kopprodukta procentam tika nosaukts reibinošs skaitlis, cik no nacionālā kopprodukta iznāk uz vienu zinātnieku (1.—2. vieta Eiropā). Pēc tā spriežot, zinātne mums ir apgādāta uz to vislabāko. Aukstu dušu uzlēja A. Siliņš, parādot, ka Latvijai ir visas iespējas nokļūt trešās pasaules valstu statusā, jo arī tur uz vienu zinātnieku iznāk milzu summas, ja Āfrikā, piemēram, uz 1000 iedzīvotājiem ir tikai 0,015 zinātnieku. Ja zinātnieku skaits samazinās zem 1 uz 1000 iedzīvotājiem (Latvijā tas ir 0,7), tad zinātnieki praktiski nespēj ietekmēt arī demokrātizācijas procesus. Pie tam, ja pasaulē zinātnieku vidējais vecums samazinās un ir 40 gadu, tad mums tas palielinās un nu jau ir sasniegts 55 gadus. Arī tas 0,37% lielais kopprodukta gabaliņš nākamgad saruks līdz 0,25%, jo kopprodukts aug un zinātnes daļa attiecīgi samazinās. Tā visa rezultātā mums jāpalūkojas uz reformām, kuras tiek veiktas vislabāko nodomu vārdā. Ja pieminētie skaitļi [zinātnieku skaits uz 1000 iedzīvotājiem, vidējais vecums] iet uz leju, tad mēs esam uz nepareiza ceļa.

Ja jau augstākās izglītības un zinātnes valsts ministra postenis nav ar lemsāns, bet tikai padomdevēja tiesībām, kā teica P. Cimdiņš, tad kāpēc valsts ministrs nelēca kājās un neapstrīdēja tikko no Briseles saņemtos faktus, ar kuriem operēja A. Šķēle — ka Latvija ir pirmā vietā Eiropā zinātnieku (10 000!) un inženieru skaita ziņā, un tas pie institūtu redukcijas un praktiski iznīcinātās rūpniecības!..

P. Cimdiņš pārmeta institūtiem, ka tie nav izstrādājuši un iesnieguši valdībai nevienu dokumentu, bet mutiskas žēlabas un sūkstīšanās nav kaķa asaru vērtas. Savukārt institūtu pārstāvji pārmeta ministram, ka par savu nākotni nereti nākas uzziņāt no avižu rakstiem, nevis no ministrijas [kā Bioloģijas institūta gadījumā, kad ziņu par institūta ēkas nodošanu Salaspils pašvaldībai viņi uzziņāja no laikraksta]. Sarunas gaišā vienai pusei tika pārņemta demagoģija līdz pat draudiem vākt parakstus par ministra atstādināšanu, otriem — savtīgums

un kopsakarību neizpratne, proti, tas, ka Latvija nav spējīga uzturēt tādu zinātni, lai katrs tajā spētu apmierināt savu zinātkāri, bet budžeta līdzekļu ietvaros jādod iespēja valstij nepieciešamajām zinātņu nozarēs nevis izdzīvot, bet dzīvot. Pārējie lai meklē, kādus ārpusbudžeta līdzekļus paši var piesaistīt. [Ja ir iespēja piesaistīt 40—60% no ārpuses, tad var filozofēt, bet pašlaik cik ir, tik ir] — P. Cimdiņš.]

Atgriežoties pie šīs tikšanās vaininieces integrācijas, P. Cimdiņš atzina, ka pašreizējā integrācija ar augstskolām ir tikai džentlmeniska vienošanās, kas jānostiprina likuma ceļā, lai, mainoties personālījam, nemainītos institūtu statuss. Šis teiciens ilka pārdomāt vienam otram, ka varbūt viņi ir pārsteigušies un iekļaušanās augstskolā vēl nemaz nav bijusi likumīga. P. Cimdiņš nomierināja, ka neviens par to sodīts netiks. Vēl tikai neskaids institūtiem piesūfītājā izglītības un zinātnes ministrijas sastādītajā «pelēkā grāmatā» [par institūtu izvērtējumu un komisijas priekšlikumiem] V. Hausmanim šķita viņa [un ne tikai viņa] institūtam izteiktis ierosinājums iekļauties LU ar perspektīvu veidot nacionālo fonikas centru. Vai loģiskāk nebūtu sagaidīt šī centra veidošanu, nevis klejot kā čigāniem no vienas vietas uz otru!

E. Grēns ierosināja izdarīt spiedienu uz valdību, lai daļu no PHARE projekta līdzekļiem, ko saņem Latvijas valdība, izmantotu zinātnes attīstībai, kā to jau ir panākuši igauņi (10%), tāpat jāpanāk, lai zinātnes naudu atbrīvotu no nodokļiem, jo tagad tikai vārdos zinātne saņem tai izdalītos budžeta līdzekļus (7,3 milj.), ja vairāk nekā pusi valsts paņem atpakaļ nodokļos.

Tikšanās beidzās ar aicinājumu nešūpot laivu, kurā mēs visi atrodamies, nenodarbojoties ar personāliju nomaiņu, kas tikai vēl uz kādu laiku apturēs zinātnei būtisku jaūtājumu izņemšanu. Arī zinātniekiem ir jāuzņemas sava daļa vainas, ka pārāk ilgs laiks ir patērēts, atbilstoši agrāko laiku paradumam gaidot «labāku caru» vai desmaizi «no augšas» tā vietā, lai izstrādātu un iesniegtu valdībai savus priekšlikumus un projektus. Viegļāk, profams, ir nogaidīt, ka tos izstrādās citi, un pēc tam protestēt.

Z. KIPERE

LR Izglītības un zinātnes ministrijai
LR Finanšu ministrijai
LR Labklājības ministrijai
LIZDA Padomei

PAR ATLAIŠANAS PABALSTIEM VALSTS ZINĀTNISKO IESTĀŽU DARBINIEKIEM

Sakarā ar zinātnisko institūtu vispārējo integrāciju augstskolās vai paredzamo citāda veida reorganizāciju ar 1997. gadu bijušie LZA institūti, kas saskaņā ar saviem statūtiem un likumu «Par zinātnisko darbību» ir valsts zinātniskās iestādes, juridiski beigs pastāvēt, resp., tiks likvidēti. Šīs pārmaiņas izraisīs zinātnē nodarbināto skaita tālāku samazināšanu (salīdzināšanai: zinātnes reformas pirmajā — 1991. gadā LZA iestādēs bija 7375 darbinieki, 1996. gadā — 1845).

Turklāt ar 1997. gadu sākas jauni pētījumu projekti konkursa kārtībā, kā rezultātā ne visi pieteikumi tiks apmierināti un zinātnē faktiski samazināta finansējuma dēļ ar daudziem darbiniekiem darba attiecības tiks izbeigtas.

Pamatojoties uz Latvijas Darba likumu kodeksa 37. pantu, izbeidzot darba līgumu sakarā ar — neievēlšanu amatā (arī konkursa kārtībā) uz jaunu termiņu,

— iestādes vai organizācijas likvidāšanu,
— darbinieku skaita samazināšanu (u. c. paredzētajos gadījumos), darbiniekam izmaksājams atļaušanas pabalsts ne mazāk kā viena mēneša vidējās izpelņas apmērā.

Pašreizējie zinātnes finansēšanas noteikumi ne juridiski, ne finansāli negarantē atļaušanas pabalstu izmaksu. Līdzekļi tiek piešķirti tikai zinātnisko pētījumu projektu (programmu) veikšanai un to izpildes minimālai nodrošināšanai, pie tam iestāde ik mēnesi saņem tikai 1/12 daļu no gada finansējuma. Citu līdzekļu atļaušanas pabalstu izmaksām nav. Turklāt zinātniskās iestādēs darbiniekiem vidējā alga ir zem iztikas minimuma un no tās nav iespējams veidot uzkrājumus (algu likmes nav mainījušās kopš 1994. gada).

Lūdzam ministrijas atrast līdzekļus atļaušanas pabalstu izmaksām valsts zinātnisko iestāžu darbiniekiem sakarā ar augstāk minētajām izmaiņām. Izmaiņas skars 18 bijušās LZA zinātniskās iestādes, no kurām 11 — paredzēta integrācija, 3 — reorganizācija. Šo iestāžu apm. 1490 darbiniekiem pabalstiem nepieciešamā summa 1996. gadā orientējoši ir Ls 111 750 (bez soc. nod.). Pieprasītā summa atļaušanas pabalstiem ir noteikta ne vairāk kā viena mēneša vidējās izpelņas apmērā.

Mūsu secinājumi un aprēķini ir balstīti, pamatojoties uz IZM informāciju un apkopotajiem datiem par zinātniskajiem institūtiem uz 1996. gada 1. janvāri. Esam ar mieru sniegt jums papildinformāciju jebkurā laikā.

ZA Arodorganizāciju padomes vārdā,
Padomes priekšsēdētājs
A. ZILAUCS

1996. gada 30. septembrī

EIROPAS ARHEOLOGU KONGRESS

Eiropas arheologu asociācija (EAA) ir vēl jauna starptautiska organizācija, kas sāka veidoties 90. gadu sākumā, bet oficiāli tika inaugurēta 1994. gadā. Tās galvenais uzdevums ir sekmēt ciešāku sadarbību starp dažādu Eiropas valstu aizvēstures pētniekiem un arheoloģiskā mantojuma saglabāšanā iesaistītajiem speciālistiem. Pēc komunistisko režīmu kraha Austrumeiropā, zūdot politiskajiem šķēršļiem, nepieciešamība ciešākai rīcības koordinācijai ir kļuvusi īpaši svarīga. Tāpēc lielu vērību EAA pievērš tieši šo zemju iesaistīšanai Eiropas kopējā arheoloģijas procesā. Asociācija divreiz gadā izdod un piesūta saviem biedriem informatīvu biļetenu «Eiropas arheologs» [The European Archaeologist], kā arī «Eiropas arheoloģijas žurnālu» [Journal of European Archaeology]. Līdz šim iznākuši seši žurnāla sējumi. Asociācijā pašlaik ir apvienoti ap 700 biedru. Latvijas arheologi jau 1994. gadā izrādīja lielu interesi par EAA — asociācijā iestājās 10 cilvēki [salīdzinājumam no bijušās PSRS republikām Igauniju asociācijā pārstāv 1, Lietuvu — 2, Ukrainu — 3, Krieviju — 2, bet Baltkrieviju un Moldovu — neviens cilvēks]. Ievērojot Latvijas arheologu lielo atsaucību, kā arī mūsu valsts ģeogrāfisko stāvokli «starp Rietumiem un Austrumiem», asociācijas vadība izteica priekšlikumu otro gadsķērtējo saietu — kongresu 1996. gadā rīkot Rīgā [pirmais kongress notika 1995. gadā Spānijas pilsētā Santjago de Kompostela].

Tas bija izaicinājums un pārbaudījums nelielajai Latvijas arheologu saimei — noorganizēt pienācīgā zinātniskā un organizatoriskā līmenī šo plašo Eiropas mēroga pasākumu un vienlaikus iepazīstināt Eiropas arheologus ar bagāto Latvijas arheoloģisko mantojumu. Spriežot pēc saņemtajām atsauksmēm, šis pārbaudījums ir izturēts godam.

Jāpiezīmē, ka līdzīga mēroga pasākums pēdējo reizi Rīgā notika pirms 66 gadiem, kad 1930. gadā uz otro Baltijas arheologu kongresu ieradās gandrīz 100 viesu.

Eiropas arheologu asociācijas otrais kongress Rīgā no 25. līdz 29. septembrim pulcēja gandrīz 200 viesu no 25 Eiropas valstīm, kā arī no ASV un Japānas. Kongresā piedalījās arī pāri par 50 dalībnieku no Latvijas. Kongresu organizēja Latvijas arheologu biedrība prof. Jāņa Graudoņa vadībā. Biedrībā ir apvienoti LU Latvijas vēstures institūta, Vēstures un filozofijas fakultātes, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas, Latvijas vēstures muzeja un Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja arheologi. Darbs tika veikts sadarbībā ar EAA Sekretariātu.

Kongress notika Rīgas kongresu namā. Darbs bija organizēts 22 akadēmiskajās sekcijās, kurās nolasīja 135 referātus [Latviju pārstāvēja septiņi referenti], piecos apalajos galdos un vienā darba apspriedē. Dalībnieki iepazīs arī ar 15 stenda referātiem. Bez tam Latvijas viesi tika iepazīstināti ar Latvijas Etnogrāfisko brīvdabas muzeju, Latvijas vēstures muzeju, kur par godu šim notikumam bija sagatavota izstāde «Kurši», kā arī ar Rīgas vēstures un kuģniecības muzeju, kur līdzīga izstāde «Zemē aplēptā pilsēta» demonstrēja Rīgas arheoloģijas guvumus pēdējos piecos gados. Pēdējā kongresa dienā dalībniekiem bija iespēja iepazīties ar Latvijas arheoloģiskajiem pieminekļiem vienā no pieciem piedāvātajiem maršrutiem.

Kongresā apspriežamo jautājumu loks bija ļoti plašs un tas pilnībā atspoguļoja virzienus un tendences mūsdienu Eiropas arheoloģijā. Akadēmiskās sekcijas bija sadalītas trīs blokos. Pirmajā blokā «Arheoloģija un mūsdienu Eiropa» tika aplūkoti tādi jautājumi kā politika, arheoloģija, nacionālisms un identitāte, Eiropas arheoloģiskā mantojuma nākotnes iespējas, muzejs un arheoloģija, arheoloģija kā sociāla darbība. Otrais tematiskais bloks bija veltīts teorētiskajiem un metodoloģiskajiem aspektiem. Jāpiezīmē, ka daži no tiem Latvijas arheoloģijā vēl maz iestrādāti [ainavu arheoloģija, aeraarheoloģija, apkārtējās vides arheoloģija] vai pat nepazīstami [dzimumu arheoloģija; tas ir feminisma kustības inspirēts pētījumu virziens]. Trešajā tematiskajā blokā «Arheoloģisko materiālu interpretācija» bija apvienotas sekcijas, kurās aplūkoja arheoloģisko avotu izmantošanas iespējas dažādu aizvēstures jautājumu skaidrošanai [iedzīvotāju kustības aizvēsturē, jauni virzieni apbedījumu analizē, apmetņu arheoloģija, varas arheoloģija, kultūras identifikācija vai «etniskums» arheoloģijā, kontakti apkārt Baltijas jūrai u. c.]. Uz kongresa atklāšanu tika izdots referātu tēžu krājums.

Aplūkotie jautājumi liecināja, ka šodienas Eiropas arheoloģijai raksturīga ir tendence iziet ārpus šaura akadēmiska ietvariem. Tā ir vērsta uz mūsdienu sabiedrību un tās mentalitāti gan politiskajās, gan kultūras, gan arī ētikas un morāles izpausmēs. Latvijas arheoloģijai tas ir nozīmīgs notikums — gribētos cerēt, ka pagrieziena punkts — ceļā uz vienotāku Eiropu.

A. YASKS

Dr. habil. hist., kongresa OK loceklis

LATVIJAS ZINĀTNES PADOMĒ

Pielikums
LZP ZSKK 1996. gada 30. aprīļa
lēmumam

LZP STARPTAUTISKO PASĀKUMU FINANSĒJUMS 1996. GADĀ (5. pielikums)*

Nr. p. k.	Organizācija	Projekta nosaukums, izpildītāji	Finansējums	
			pieprasītais Ls	piešķirtais Ls
3. Piedalīšanās starptautiskās konferencēs				
23.	LU Atomfizikas un spektroskopijas institūts	10. Ziemeļvalstu un Baltijas Biomedicīnas inženierzinātņu konference (9.—13.06.96., Tampere, Somija). J. Spīgulis	250	200
24.	LV Koksnes ķīmijas institūts	9. Eiropas Bioenerģijas konferences un 1. Eiropas tehnoloģiskās izstādes «Enerģija un biomasas» reģistrācijas nauda (24.—27.06.96., Dānija). U. Viesturs	422,4	415
25.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	Eiropas Neuropeptīdu kluba (ENC) 6. ikgadējā konference «Neuropeptides in Pain, Inflammation and Regulation» (16.—19.06.96., Peča, Ungārija). L. Klimavičusa	60 USD	35
26.	LZA Radioastrofizikas laboratorija	Starptautiskās astronomijas savienības simpozija «The Carbon Star Phenomenon» reģistrācijas maksa (27.—A. Alksnis un J. Francmanis	360 USD (2 cilv.)	200 (2 cilv.)
27.	LLU	15. Starptautiskā konference «Analytica '96» (23.—26.04.96., Minhene). S. Strikausa	200	atļaut izmantot 2. pielikumā punktā 3—1 piešķirto finansējumu
28.	Latviešu valodas institūts	19. Starptautiskais onomastikas zinātņu kongress (04.—11.08.96., Lielbritānija). L. Balode, O. Bušs	850 (2 cilv.)	100 (2 cilv.)
29.	Latvijas Medicīnas akadēmija	10. Starptautiskais kongress virusoloģijā (11.—16.08.96., Izraēla). A. Zilēviča	520 USD	280
30.	LU Latvijas Vēstures institūts	Eiropas valstu dendrochronologu konference (2.—5.05.96., Lozanna, Šveice). M. Zunde	100	100
31.	LV Koksnes ķīmijas institūts	Starptautiskais simpozij «The Biology of Root Formation and Development» (1996. g. jūnijs, Izraēla). G. Telševa	250	200
32.	LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts	Starptautiskā konference «Cereals: novel uses and processes» (4.—6.06.96., Anglija). M. Bekers	500	300
33.	LZA Bioloģijas institūts	Starptautiska konference «Progress in Plant Sciences from Plant Breeding to Growth Regulation» (17.—19.06.96., Ungārija). M. Selga	200	200
34.	RTU	Starptautiskā konference «Xth Symposium on the Chemistry of Nucleic Acid Components» (1.—7.09.96., Čehija). Ē. Bizdēna	450 USD	245
35.	LZA Fizikas institūts	19. IUTAM kongress — ICTAM '96 (25.—31.08.96., Japāna). J. Kolješnikovs	218	218
36.	RTU Automātikas un datorinženierības fakultāte	Eiropas Mākslīgā intelekta konference (ECAI '96) (11.—15.08.96., Ungārija). J. Grundspeņķis	300	280
37.	RTU Mašīnzinību fakultāte	Second World Congress on Natural History Collections (20.—24.08.96., Kembridža). S. Kukle	150 GBP	130
38.	Fizikas institūts	9. Starpt. konference par ātri dzesētiem un metastabiliem materiāliem (25.—30.08.96., Bratislava). A. Miķelsons	240	210

Kopā: Ls 6593

4. Starptautiskā sadarbība

1.	Kodolpētniecības centrs	Starptautiskie līgumi ar Minhenes Tehnisko Universitāti: a) «Neitronu fundamentālo īpašību pētījumi», P. Prokofjevs; b) «Pāru-pāru tellura un nepāru volframu kodolu struktūras pētījumi». M. Balodis	1200	300
2.	RTU ĶTF.	Sadarbības projekts ar Vācijas Erlangenas-Nirnbegas universitātes materiālu zinību institūtu III. J. Vaivads	1071,20	250
3.	RTU Silikātu materiālu institūts	Plazmas indukcijas spektrometra ICP 2.5 uzstādīšana un darba uzsākšana. U. Sedmalis	300	250
5.	Valsts Stendes selekcijas un izmēģinājumu stacija	Stāžēšanās Oregonas universitātes Selekcijas departamentā «Cochran Followship Programm» ietvaros 16.05.—9.06.96., ASV). I. Priekule	800	500
6.	LZA Starptautiskās koordinācijas centrs, RTU	Izstāde par augstāko izglītību un zinātni Latvijā Eiropas Starptautiskās izglītības asociācijas konference (05.—07.12.96., Budapešta). M. Sņikere	1100	980

Kopā: Ls 2280

Pavisam: Ls 12 038

JAUNS INSTITŪTS UZSĀK DARBOTIES

Nepietiekami finansētā Latvijas zinātne brūk, daudzu laboratoriju darbs apstāties. Zinātnieki mūk uz citām nozarēm vai arī dodas uz ārzemēm. Un šādos apstākļos tiek dibināts jauns institūts — **Latvijas zemes bagātību institūts**.

Kā to izskaidro? Lai rastu atbildi, lūdzu uz sarunu jaundibinātā institūta direktoru inženierzinātņu doktoru Uldi CIELENU.

— Sakiet, lūdzu, kas mudināja veidot šo jauno institūtu?

— Šodien zinātne un zinātnieki jākoncentrē tajās nozarēs, kuras varētu dot mūsu valstij iespēju izejēt pasaules tirgū ar konkurētspējīgu produkciju. Ļoti vēlams šo produkciju iegūt no vietējām izejvielām. Tas būtu gan lētāk, gan ērtāk, nekā izmantot ievestās izejvielas. Produkcijas konkurētspēju var nodrošināt, izpildot trīs prasības:

- moderna pasaules līmeņa tehnoloģija,
- augsti kvalificēti speciālisti,
- vietējās izejvielas.

Lai šādu uzdevumu veiktu, šī gada jūlijā Rīgas Tehniskajā universitātē nodibināja Latvijas zemes bagātību institūtu. Tādējādi nozares, kas saistītas ar Latvijas zemes dzīvību bagātību izmantošanu, varēs nākotnē izpildīt prasības pēc tehnoloģijām un speciālistiem.

— Ar ko nodarbosies jaunais institūts?

— Vispirms būs jāizpēta Latvijas derīgo izrakteņu un no tiem iegūstamās produkcijas pieprasījumu un jāizstrādā tīrās stratēģija. Veiksīm derīgo izrakteņu īpašību detalizētu izpēti un noskaidrosim konkurētspējīgas produkcijas iegūšanas iespējas. Būs jāizstrādā moderna ražošanas tehnoloģija, un šajā darbā lielu vērtību piegriezīsim enerģijas taupīšanai un apkārtējās vides saudzēšanai. Te nu neiztikt bez vajadzīgā līmeņa inženierzinātņu un zinātnisko kadru sagatavošanas. Bez tam mūsu institūts sniegs tehnoloģisku palīdzību Latvijas derīgo izrakteņu ieguves un pārstrādes uzņēmumiem.

— Kādi zinātnieki un no kurienes iesaistīsies institūta darbā?

— Mums būs vajadzīga ģeologu, ķīmiķu, inženieru tehnologu, ekonomistu u. c. palīdzība. Šajā darbā lieti noderēs RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultātes, Silikātu materiālu institūta, ZA Neorganiskās ķīmijas institūta, LU Ģeoloģijas institūta, Latvijas Organiskās sintēzes institūta, RTU Inženierekonomikas fakultātes u. c. speciālisti.

— Ko tad slēpj Latvijas zemes dzīvē?

— Bez jau zināmajiem māliem, smiltīm, ģipša, dolomīta, kaļķakmens un krāsu zemēm vēl ir pazemes sāļu ūdeņi, kas satur bromu, stronciju, litiju un citus elementus. Ir dzelzsrūdas, titāna un cirkonija koncentrāti u. c. Latvijas zemē ir dzintars. Arvien aktuālāks kļūst jautājums par naftu. Arī sapropelis, kūdra un dziednieciskās dūņas ir mūsu zemes bagātības.

— Ko no visa tā varētu ražot jau tuvākajā nākotnē?

— Bez tradicionālajiem būvmateriāliem, kuru kvalitāte ir būtiski jāuzlabo un jāpazemina pašizmaksa, kā tuvāko produkciju gribētos minēt siltumizolējošos keramiskos blokus, ugunsizturīgos materiālus, elektrotehnisko keramiku, kā arī keramiskos sorbentus rūpniecības notekūdeņu attīrīšanai. Arī pildvielas papīra un kosmētikas rūpniecībai, pigmentu iegūšanu krāsām, glazūrām, emaljām un citām vajadzībām.

— Ieceru klāsts ir visai plašs, ar ko tad sāksit?

— Ar to izstrādājumu ražošanu, kurus šodien ievēd, piemēram, ugunsizturīgo ķieģeļu, siltumizolācijas un blīvās keramikas izstrādājumu, elektroizolatoru u. c. iegūšanu. Vēl ir izstrādājumi, kurus ražo no ievestajām izejvielām, bet mēs varam tos izgatavot no vietējiem izrakteņiem. Tas tad arī būs mūsu darbības sākums. Mēs institūta darbību plānojam šādu: izejvielu izvēle un pārbaude — tehnoloģiskie pētījumi — ražošanas tehnoloģija — ekonomiskie aprēķini — ražošana.

— Paldies par sarunu!

Zinātnei jādod labums tai zemei, kur tā pastāv. Zinātniekiem vajadzētu nākt ar priekšlikumiem ne tikai zinātnes, bet visas valsts tautsaimniecības stratēģijas izstrādāšanā. Būtu lietderīgi uz jaunā Latvijas zemes bagātību institūta bāzes izveidot valsts nozīmes zinātnes centru.

O. MARTINSONS,
Dr. sc. ing.

KONKURSS

Latvijas Universitātes Hidroekoloģijas institūts izsludina konkursu uz šādām vakantajām štata vietām:

vadošā pētnieka — 2 vietas (specialitāte: 1 v. jūras bioģeokīmija un 1 v. jūras zooplanktons);

pētnieka — 5 vietas (spec.: 2 v. jūras fitoplanktons, 1 v. jūras mikrobiologs, 1 v. jūras toksikoloģija, 1 v. jūras zoobentoss);

asistenta — 4 vietas (spec.: 2 v. jūras zooplanktons, 1 v. jūras mikrobiologs, 1 v. jūras fitoplanktons).

Dokumenti iesniedzami mēneša laikā no sludinājuma publicēšanas dienas Miera ielā 3, Salaspilī.

* Turpinājums. Sākumu skat. Nr. 11, 12.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMĪJAS SĒDE

notiks otrdien, 1996. gada 22. oktobrī 14.00
Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas zālē
(Rīgā, Rūpniecības ielā 10)

1. Informācija par LZA Jauno locekļu vēlēšanu ekspertu komisijas 1996. gada vēlēšanām ieteikumiem Referents — komisijas priekšsēdētājs J. STRADIŅŠ
2. PAR PĒTĪJUMIEM «LETONIKĀ» (devītā sēde)
Garlībs Merķelis un viņa darbs «Latvieši...» [sakarā ar grāmatas izdošanas 200. gadadienu]
Ievadvārds
LZA prezidents T. MILLERS
LZA viceprezidents J. STRADIŅŠ
Dr. filoz. E. BUCENIECE
— «Latvieši» Eiropā reiz jau bijuši: tagadnīgas domas par Merķeļa «Latviešu» izdošanu Leipcigā 1796. gadā
Dr. h. filol. J. ROZENBERGS
— G. Merķelis un latviešu folklorā
Iepazīšanās ar izstādi «Garlībs Merķelis Latvijā un Eiropā»; literatūrzinātnieka O. ZANDERA stāstījums «Merķelis un Herders»
Pārrunas — uzsāks S. Cimmermanis, L. Čuhina, M. Svāraņa un turpinās citi interesenti.

«Zinātnieki — Latvijai» — TV ekrānā

27. OKTOBRĪ PLKST. 17.00 LATVIJAS TELEVIZIJAS II PROGRAMMĀ TIKS DEMONSTRĒTA FILMA «ZINĀT-NIEKI — LATVIJAI». Tā jau ir otrā videofilma par Latvijas zinātni, un šoreiz tai tapt palīdzējis uzņēmējs Aigars Rostovskis, kura vadītais Turības mācību centrs bija arī pirmās filmas «Zinātnieka vārds» sponsors. Filmu radošajai apvienībai «Labvakar» pasūtīja Latvijas Zinātnes padome un tās veidošanā piedalījās LZA preses dienests.

Filmā prezentācijā, kas notika Latvijas Rakstnieku savienībā 9. oktobrī, izskanēja dažādi viedokļi par video-lentes vērtējumu. Daļa zinātnieku to novērtēja pozitīvi, citi domāja, ka vairāk vajadzēja uzsvert finansiālās grūtības.

Bēf patiesība jau ir tā, ka arī šajos zinātnē smagajos reformu laikos tā turpina elpot, meklējot jaunas sevis pierādīšanas iespējas.

45 minūšu garā videofilma neskaudro populārzinātniski vienu nozari, bēf dod dokumentālu ieskatu par zinātnieku devumu humanitārajās zinātnēs, kā arī parāda, cik nozīmīga vieta zinātnē ir fautsaimniecības attīstībā, cik būtiska ir zinātnieku sadarbība ar augstskolām un cik bieži Latvijas zinātnieku vārds izskan pasaulē. Arī par latviešu fautas fizisko izdzīvošanu, tās kritisko demogrāfisko situāciju zinātnieki ir vairāk norūpējušies kā Latvijas valdība.

H. GRĪNBERGA

DISERTĀCIJU AIZSTĀVĒŠANA

1996. gada 5. novembrī plkst. 15.00 Latvijas Medicīnas akadēmijas (AML) Promocijas un habilitācijas stomatoloģijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzirciema ielā 16, Hipokrāta auditorijā

OLEVS SALUMS
(Tartu Universitāte)

aizstāvēs promocijas darbu «Oral epithelium adaptation to removable dentures» medicīnas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Oficiālie recenzenti: Dr. habil. med., profesors P. Apse, Dr. habil. med., profesors E. Leibur (Igaunija), Dr. med., I. Urfāne.

Ar promocijas darbu var iepazīties AML bibliotēkā un ZA Fundamentālajā bibliotēkā.

* * *

1996. gada 8. novembrī plkst. 14.00 Latvijas Medicīnas akadēmijas (AML) Promocijas un habilitācijas ķirurģijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzirciema ielā 16, Hipokrāta auditorijā

AIGARS PĒTERSONS

aizstāvēs habilitācijas darbu «Bērnu gremošanas trakta dobo orgānu biomehāniskās, bioķīmiskās un strukturālās izpētes ķirurģiskie aspekti» habilitētā medicīnas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Oficiālie recenzenti: Dr. habil. med., H. Jansons, Dr. habil. med., profesors A. Zaķis, Dr. habil. med., profesors M. Mihelsons.

Ar habilitācijas darbu var iepazīties AML bibliotēkā un ZA Fundamentālajā bibliotēkā.

* * *

1996. gada 12. novembrī plkst. 16.00 Latvijas Medicīnas akadēmijas (AML) Promocijas un habilitācijas terapijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Dzirciema ielā 16, Hipokrāta auditorijā

JĀNIS KĪSIS

aizstāvēs promocijas darbu «Konfakta dermatīti Latvijas pufkopjiem» medicīnas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

LATVIJAS AKADEMISKAJĀ BIBLIOTĒKĀ

06.06.1996.

1. Plinke, Wulff. Industrielle Kostenrechnung. — Berlin etc., 1993.
2. Curtis, M. L. Abstract linear algebra. — New York etc., 1990.
3. Weber, Jurgen. Logistikkostenrechnung. — Berlin etc., 1987.
4. Bayly, Brian. Mechanics in structural geology. — New York etc., 1992.
5. Miall, A. D. Principles of sedimentary basin analysis. — New York etc., 1990.
6. Wilken, C. Strategische Qualitätsplanung und Qualitätskostenanalysen im Rahmen eines Total Quality Management. — Heidelberg, 1993.
7. May, J. P. The geometry of iterated loop spaces. — Berlin etc., 1989.
8. Laffermand, A. System-theoretical modeling in surface water hydrology. — Berlin etc., 1991.
9. Gruber, K. H. Zur methodischen Auswahl von Emissionsminderungsmaßnahmen. — Heidelberg, 1991.
10. Fabian, P. Atmosphäre und Umwelt. — Berlin etc., 1992.
11. Fandel, G. Theory of production and cost. — Berlin etc., 1991.
12. Smith, W. H. Air pollution and forests. — New York etc., 1990.
13. Franzle, O. Contaminants in terrestrial environments. — Berlin etc., 1993.
14. Pieri, C. J. M. G. Fertility of soils. — Berlin etc., 1992.
15. Banking in Switzerland. — Heidelberg, 1993.
16. Schröder, M. Die volkswirtschaftlichen Kosten von Umweltpolitik. — Heidelberg, 1991.
17. Gutenberg, E. Zur Theorie der Unternehmung. — Berlin etc., 1989.
18. Formal aspects of measurement. — London etc., 1992.
19. Baltensperger, E. Theorie des Bankverhaltens. — Berlin etc., 1987.

Oficiālie recenzenti: Dr. habil. med., profesore Dz. Brantā, Dr. habil. med., profesors J. Anšeļevičs, Dr. med., D. Sprūdža.
Ar promocijas darbu var iepazīties AML bibliotēkā un ZA Fundamentālajā bibliotēkā.

* * *

1996. gada 22. novembrī plkst. 10.00 LZA Polimēru mehānikas institūtā Aizkraukles ielā 23, 314. telpā notiks institūta habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēde, kurā inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai polimēru fizikas un mehānikas apakšnozarē promocijas darbu aizstāvēs

ALEKSANDRS ARNAUTOVS

par tēmu «Telpiski stiegti materiālu bīdes pretestības pētīšanas eksperimentālās metodes».

Recenzenti: Dr. h. inž., R. Maksimovs, Dr. h. inž., K. Rocēns, Dr. inž., V. Jakušins.

Ar promocijas darbu var iepazīties LZA Polimēru mehānikas institūta bibliotēkā Aizkraukles ielā 23.

* * *

1996. gada 22. novembrī plkst. 12.00 LZA Polimēru mehānikas institūtā Aizkraukles ielā 23, 314. telpā notiks institūta habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēde, kurā inženierzinātņu doktora zinātniskā grāda iegūšanai cietvielu mehānikas apakšnozarē promocijas darbu aizstāvēs

IGORS BARINOVŠ

par tēmu «Energijas uzkrāšanas sistēmu ar kompozīto materiālu sparrafiem dinamika».

Recenzenti: Dr. h. inž., V. Tamužs, Dr. h. inž., J. Vība, Dr. inž., V. Loginovs.

Ar promocijas darbu var iepazīties LZA Polimēru mehānikas institūta bibliotēkā Aizkraukles ielā 23.

* * *

1996. gada 26. novembrī plkst. 14.30 LU Fizikas nzares habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē Rīgā, Raiņa bulv. 19, 13. auditorijā LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta vadošais pētnieks

MĀRIS TAMANIS

aizstāvēs zinātnisko darbu kopu par tēmu «Diatomu molekulu radiācijas, magnētisko un elektrisko īpašību pētījumi» habilitētā fizikas doktora (Dr. habil. phys.) grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. h. fiz. Oļegs Vasjutinskis (Krievijas ZA, Jofes FTI); Dr. h. fiz. Anatolijs Sendriks (LU CFI); prof., Dr. h. fiz. Māris Jansons (LU FMF).

Ar habilitācijas darbu var iepazīties LU Zinātniskajā bibliotēkā un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

20. Frobenius, F. G. Gesammelte Abhandlungen. — Berlin etc., 1968.
21. Clonal forestry. — Berlin etc., 1993.
22. Perspektiven menschlichen Handelns. — Berlin etc., 1993.
23. Denert, E. Software-Engineering. — Berlin etc., 1992.
24. Stache, H. Waschmittel. — Berlin etc., 1992.
25. Software engineering education: SEI Conf. 1990. — Berlin etc., 1990.
26. Bjorlykke, K. Sedimentology and petroleum geology. — Berlin etc., 1989.
27. Die Personalfunktion der Unternehmung im Spannungsfeld von Humanität und wirtschaftlicher Rationalität. — New York etc., 1991.
28. Rice insects. — Berlin etc., 1991.
29. Kliegel, W. Bor in Biologie, Medizin und Pharmazie. — Berlin etc., 1980.
30. Roschina, V. V. The excretory function of higher plants. — Berlin etc., 1993.
31. Cost analysis and estimating. — New York, etc., 1991.
32. The global environment. — Berlin etc., 1991.
33. Optical information technology. — Berlin etc., 1993.
34. Aftanazy, R. Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej. — Wrocław etc., 1992.
35. Hahl-Koch, J. Kandinsky. — Stuttgart, 1993.
36. Atmosphärische Spurenstoffe und ihr physikalisch-chemisches Verhalten. — Berlin etc., 1985.
37. Flow and transport in the natural environment. — 1988.
38. Macrocycles. — Berlin etc., 1992.
39. New perspectives in basin analysis. — New York etc., 1988.
40. Algebra. — Berlin etc., 1992.
41. Theories and methods of spatio-temporal reasoning in geographic space. — Berlin etc., 1992.
42. Organic peroxygen chemistry. — Berlin etc., 1993.
43. Chemicals in the aquatic environment. — Berlin etc., 1989.
44. Sexual plant reproduction. — Berlin etc., 1992.
45. Advances in database technology-EDBT '90. — Berlin etc., 1990.
46. Industrial air pollution. — Berlin, 1992.
47. Reviews of physiology, biochemistry and pharmacology. — Berlin etc., 1992.

03.07.95.

1. Flavors and off-flavors '89. — Amsterdam etc., 1990.
2. Design — in reference manual, 1994. — Norwood (Mass.), 1994.
3. Kitchin, Charles. Instrumentation amplifier application guide. — Norwood (Mass.), 1992.
4. Special linear reference manual, 1992. — Norwood (Mass.), 1992.
5. Amplifier reference manual, 1992. — Norwood (Mass.), 1992.
6. Data converter reference manual, 1992. — 2 vol. — Norwood (Mass.), 1992.
7. Isotopic applications in NMR studies. — Amsterdam etc., 1991.
8. Bierman, Harold (Jr.). Quantitative analysis for business decisions. — Homewood (Ill.); Boston (Mass.), 1991.
9. Advanced materials: Cost effectiveness, quality control, Health a. environment. — Amsterdam etc., 1991.
10. C-MRS International 1990 Symposia proceedings. — Vol. 1—4. — Amsterdam etc., 1991.
11. Handbook of theoretical computer science. Vol. A: Algorithms and complexity. — Amsterdam etc., 1990.
12. Zolotov, Yu. A. Preconcentration of trace elements. — Amsterdam etc., 1990.
13. Rubialta, Mario. Piperidine. — Amsterdam etc., 1991.
14. Structure and properties of molecular crystals. — Amsterdam etc., 1990.
15. Similarity models in organic chemistry, biochemistry and related fields. — Amsterdam etc., 1991.
16. Harrison's principles of internal medicine. — New York etc., 1987.g
17. Complete drug reference. — Yonkers (N. Y.), 1993.
18. The low countries: Arts a. society in Flanders a. the Netherlands. — Rekkem, 1993.
19. New Japanese — English character dictionary. — Tokyo, 1991.
20. Proper names master index. — 2 vol. — Detroit (Mich.), 1994.
21. Ene Europa world year book, 1993. — 2 vol. — London, 1993.
22. The Foudation Directory. — New York, 1993.
23. Dependability of artificial intelligence systems (Daiy '91). — Amsterdam etc., 1991.
24. Information systems in practice. — Englewood Cliffs (N. J.), 1986.
25. Уилтон, Ричард. Видеосистемы персональных компьютеров IBM PC и P/2. — Москва, 1994.
26. Библиография советской библиографии, 1991. — Москва, 1994.
27. Летопись периодических и продолжающихся изданий (1993 г.). — Москва, 1994.
28. Фишер, Стенли. Экономика. — Москва, 1993.
29. Коваленко, Евгений Григорьевич. Англо-русский математический словарь: В 2-х т. — Москва, 1994.